УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN: 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 9, NO 18, STIP, 2024

ГОД. IX, БР. 18
ШТИП, 2024

VOL. IX, NO 18
STIP, 2024

П А Л И М П С Е С Т

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни и културолошки истражувања

P A L I M P S E S T

International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research

Год. 9, Бр. 18
Штип, 2024

Vol. 9, No 18
Stip, 2024

PALMK, VOL 9, NO 18, STIP, 2024

DOI: https://doi.org/10.46763/PALIM24918

ПАЛИМПСЕСТ
Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА
Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК
Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР
Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Астрид Симоне Хлубик, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Алина Андреа Драгоеску Урлика, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Сунчана Туксар, Универзитет „Јурај Добрила“ во Пула, Хрватска
Саша Војковиќ, Универзитет во Загреб, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Озтурк Емироглу, Универзитет во Варшава, Полска
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуџа, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија
Шахинда Езат, Универзитет во Каиро, Египет
Џулијан Чен, Универзитет Куртин, Австралија

PALIMPSEST
International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY
Goce Delchev University, Faculty of Philology, Stip

EDITOR-IN-CHIEF
Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD
Victor Friedman, University of Chicago, USA
Tole Belcev, Goce Delchev University, Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delchev University, Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moskow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Astrid Simone Hlubik, King Michael I University, Romania
Alina Andreea Dragoescu Urlica, King Michael I University, Romania
Sunčana Tuksar, Juraj Dobrila University of Pula, Croatia
Saša Vojković, University of Zagreb, Croatia
Sándor Czegledi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZİ University, Republic of Turkey
Öztürk Emiroğlu, University of Warsaw, Poland
Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany
Chahinda Ezzat, Cairo University, Egypt
Julian Chen, Curtin University, Australia

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Луси Караниколова-Чочоровска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска
Натка Јанкова-Алаѓозовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ
Ранко Младеноски (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК
Славе Димитров

АДРЕСА
ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип

http://js.ugd.edu.mk/index/PAL

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип: http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.
Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL
Lusi Karanikolova-Chochorovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska
Natka Jankova-Alagjozovska

LANGUAGE EDITORS
Ranko Mladenoski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR
Slave Dimitrov

ADDRESS
PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

http://js.ugd.edu.mk/index/PAL

The International Scientific Journal "Palimpsest" is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip: http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.
All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 **ПРЕДГОВОР**
Астрид Симоне Хлубик, член на Уредувачкиот одбор на „Палимпсест“
FOREWORD
Astrid Simone Hlubik, member of the Editorial Board of “Palimpsest”

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 **Jan Holeš**
QUELQUES OBSERVATIONS SUR LES NÉOLOGISMES TERMINOLOGIQUES FRANÇAIS CONTENANT *CYBER-*
Jan Holeš
SOME OBSERVATIONS ON FRENCH TERMINOLOGICAL NEOLOGISMS CONTAINING *CYBER-*

27 **Nadica Negrievska**
UN QUADRO GENERALE DEL VOCABOLARIO CALCISTICO ITALIANO E LA SUA APPLICAZIONE NELL’INSEGNAMENTO DELLA LINGUA ITALIANA COME LINGUA STRANIERA
Nadica Negrievska
AN OVERVIEW OF ITALIAN FOOTBALL LEXICON AND ITS ROLE IN TEACHING ITALIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

39 **Doris Sava**
AGITATION GEGEN IMPFUNGEN. METAPHORISCHE KONZEPTUALISIERUNGEN DER IMPFFEINDLICHKEIT IN BLOG-KOMMENTAREN AUS DEM *STANDARD* (2021)
Doris Sava
AGITATION AGAINST VACCINATION. METAPHORICAL CONCEPTUALIZATIONS OF VACCINE HOSTILITY IN BLOG COMMENTS FROM *THE STANDARD* (2021)

51 **Ferdi Güzel**
ESKİ TÜRKÇE *ARKA-* “ARAMAK…” FİİLİ VE ANLAM ALANI ÜZERİNE NOTLAR
Ferdi Güzel
NOTES ON THE OLD TURKISH VERB ARKA- “TO SEEK…” AND ITS SEMANTIC FIELD

61 **Виолета Јанушева, Марија Стојаноска**
ОБРАЌАЊЕТО И МАКЕДОНСКИОТ РОДОВО ЧУВСТВИТЕЛЕН ЈАЗИК
Violeta Janusheva, Marija Stojanoska
ADDRESSING AND MACEDONIAN GENDER SENSITIVE LANGUAGE

71 **Erëza Rushiti**
AMERICAN VS. BRITISH ENGLISH: A STUDY OF GRAMMATICAL, VOCABULARY, AND SPELLING DIFFERENCES

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

83 **Марија Ѓорѓиева-Димова**
НИЗ ШУМИТЕ НА ИСТОРИЈАТА СО ДВОГЛЕДОТ НА ФИКЦИЈАТА
Marija Gjorgjieva-Dimova
THROUGH THE FORESTS OF HISTORY WITH THE BINOCULARS OF FICTION

95 **Весна Кожинкова**
ОТСУТНОТО И ТУЃОТО ВО ЗЕМЈАТА НА БЕГАЛЦИТЕ
Vesna Kozhinkova
THE ABSENT AND THE OTHER IN THE LAND OF THE REFUGEES

105 **Софија Иванова, Ранко Младеноски**
СИНОНИМНИТЕ ЛИКОВИ СО АКТАНТНА ФУНКЦИЈА НА ПОМОШНИЦИ ВО МАКЕДОНСКАТА ДРАМА ОД ПРВАТА ПОЛОВИНА НА 20 ВЕК
Sofija Ivanova, Ranko Mladenoski
THE SYNONYMOUS CHARACTERS WITH THE ACTING FUNCTION OF HELPERS IN THE MACEDONIAN DRAMA FROM THE FIRST HALF OF THE 20TH CENTURY

117 **Şerife Seher Erol Çalışkan**
KUZEY MAKEDONYA TÜRKLERİNDE OLAĞANÜSTÜ İNANÇLAR ve BUNA BAĞLI OLARAK ORTAYA ÇIKAN UYGULAMALAR
Şerife Seher Erol Çalışkan
EXTRAORDINARY BELIEFS IN THE TURKS OF NORTH MACEDONIA AND THE PRACTICES THAT ARISE RELATED TO THEM

127 **Müge Bayraktar**
BARTIN EPÇİLER KÖYÜ "SU KIZI" MEMORATININ HALKIN YAŞAYIŞINA ETKİSİ
Müge Bayraktar
BARTIN EPÇILER VILLAGE "SU KIZI" MEMORAT'S INFLUENCE ON THE LOCAL WAY OF LIFE

137 **Petek Ersoy İnci**
İZMİR'DE YAŞAYAN MAKEDONYALI GÖÇMENLERDE ÇEYİZ GELENEĞİ VE DÖNÜŞÜMÜ
Petek Ersoy Inci
DOWRY TRADITION AND TRANSFORMATION IN MACEDONIAN IMMIGRANTS LIVING IN IZMIR

149 **Luisa Emanuele**
CHRISTIANA DE CALDAS BRITO: TRA *SAUDADE* E *ARTE DEL ROVESCIO*
Luisa Emanuele
CHRISTIANA DE CALDAS BRITO: BETWEEN *SAUDADE* AND *REVERSE ART*

159 **Valbona Kalo**
DIALOGUE THROUGH BALLADS: CONSTRUCTING MEANING IN BALKAN ORAL TRADITION

КУЛТУРА / CULTURE

173 **Ekaterina Namicheva-Todorovska, Petar Namichev, Aleksandra Jovanovska Hnida**
RETEX AND GUERILLA DESIGN AS PROMOTERS OF SUSTAINABILITY

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

185 **Blagojka Zdravkovska-Adamova, Suada A. Dzogovic, Aleksandra P. Taneska**
APPLICATION OF STANDARDS-BASED ASSESSMENT FOR CRITICAL THINKING SKILLS DURING LANGUAGE ACQUISITION

197 **Branka Grivčevska**
GLI ASPETTI GRAMMATICALI NEI MANUALI DI ITALIANO LS, LIVELLO B1 IN USO NELLE SCUOLE SUPERIORI NELLA MACEDONIA DEL NORD
Branka Grivčevska
GRAMMATICAL ASPECTS IN ITALIAN L2 TEXTBOOKS, LEVEL B1, USED IN HIGH SCHOOLS IN NORTH MACEDONIA

209 **Afrim Aliti, Brikena Xhaferi**
EFL STUDENTS' ATTITUDES TOWARD THE USE OF PODCASTS AS A LANGUAGE LEARNING MEDIUM TO INCREASE LEARNING INTEREST

221 **Marisa Janku, Livia Xhango**
INTERKULTURELLE KOMMUNIKATION IM DAF-UNTERRICHT: EVALUATION UND SELBSTREFLEXION EINER INTERKULTURELLEN UNTERRICHTSSEQUENZ
Marisa Janku, Livia Xhango
INTERCULTURAL COMMUNICATION IN GERMAN LESSON: EVALUATION AND SELF-REFLECTION ON AN INTERCULTURAL TEACHING SEQUENCE

233 **Admira Nushi, Daniel Leka**
INTERKULTURELLE DIDAKTIK MIT FEDERICO GARCÍA LORCAS POESIE: PRAKTISCHE ANWENDUNGEN IM UNTERRICHT

Admira Nushi, Daniel Leka
INTERCULTURAL DIDACTICS IN THE POETRY OF FEDERICO GARCÍA LORCA: PRACTICAL APPLICATION IN THE CLASSROOM

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

247 **Марија Гркова-Беадер**
ВОКАБУЛАРОТ – НАЈВАЖНАТА И НАЈТЕШКАТА ЗАДАЧА ПРИ УСВОЈУВАЊЕ НА СТРАНСКИОТ ЈАЗИК
Marija Grkova-Beader
VOCABULARY – THE MOST IMPORTANT AND MOST DIFFICULT TASK IN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE

255 **Kalina Maleska**
ECOCRITICISM: EXPLORING THE NON-HUMAN WORLD IN AVRAMOVSKA'S NOVEL *ВОДНИ ТЕЛА*

ДОДАТОК / APPENDIX

265 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL "PALIMPSEST"

UDC 39(560:=163.3)(049.3)

DOI: https://doi.org/10.46763/PALIM24918137i

Orijinal bilimsel makale
Original research paper

İZMİR'DE YAŞAYAN MAKEDONYALI GÖÇMENLERDE ÇEYİZ GELENEĞİ VE DÖNÜŞÜMÜ

Petek Ersoy İnci
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
petekersoy@gmail.com

Özet: Bu çalışmada, 1950-1960 yılları arasında Yugoslavya'nın günümüzde ise Makedonya'nın sınırlarında kalan çeşitli yerleşim yerlerinden (Zivegor, Dırjılova, Rostuşa) Türkiye'nin İzmir kentine "serbest göç"le gelen kişilerin çeyiz kültürleri incelenmiştir. Bu inceleme yapılırken çeyizin kuşaklararası bir değişim geçirdiğinin altı çizilmiştir. Çeyiz unsurlarının derlenebilmesi için alan araştırması yapılmış, bu nedenle farklı zaman aralıklarıyla İzmir'e gidilmiştir. Böyle bir tercihin yapılmasındaki neden, yıllar boyunca göçmenin belleğinden süzülüp gelen bilgilerle somut olarak görülen çeyizlik unsurları ve etkileşimlerden doğan değişimleri daha ayrıntılı ve tutarlı bir şekilde analiz edebilmektir. Araştırma için İzmir'in Bornova semtine bağlı Çamdibi ve Altındağ semtleri seçilmiştir ve konuyla ilgili toplamda 17 kaynak kişiyle görüşme yapılmıştır. Bu makalenin konusu, bu iki mahallede yaşayan göçmen kadınların çeyiz kültürüdür. Yapılan literatür taraması sonucunda hem bu mahallelere yönelik bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiş, hem de çeyizin bu topluluk için hem bellekle ilgili hem de kimliksel roller oynadığı sonucuna varılmıştır. Alan araştırmalarından elde edilen veriler ışığında göç zamanında göçmenlerin yanında dikiş makineleri ve *razboy* denilen dokuma tezgâhlarının da göç ettiği, bu araç gereçler sayesinde göç sonrasında kadının bellekle ilgili aktarım gücü ile birinci göçmen kuşaktan ikinci göçmen kuşağa bu geleneğin aktarıldığı, ne var ki Türkiye'de doğup büyüyen üçüncü ve dördüncü kuşak tarafından bu unsurların artık benimsenmediği tespit edilmiştir. Bu durum günümüzde çeyiz kavramının değiştiğinin göstergesidir.

Anahtar kelimeler: *İzmir, Makedonyalı göçmenler, çeyiz, bellek, göç.*

1. Giriş

1950'li yıllarda Yugoslavya'nın, günümüzde ise Makedonya'nın sınırlarında kalan çeşitli yerleşim yerlerinden Türkiye'ye "serbest göç"ler gerçekleşmiştir. İzmir de bu şehirlerden biridir. İzmir'in Bornova ilçesine bağlı Çamdibi (Zivegor ve Dırjılovalılar) ve Altındağ (Rostuşalılar) mahallelerinde çok miktarda göçmenin yaşadığı bilinmektedir.[1] Bu makalenin konusu, bu iki mahallede

[1] Bu çalışma için gerçekleştirilen tüm alan araştırmaları, kaynak kişilerin izinleri dâhilinde evlerinde yapılmış, ses kaydı alınmış ve fotoğraflar çekilmiştir. Dolayısıyla yöntem açısından nitel araştırma tekniği uygulanmış ve etnografik yöntem tercih edilmiştir. Söz konusu kaynak kişiler, Türkçe'yi Türkiye'ye göç ettikten sonra öğrenmişlerdir. Bu nedenle yazıda geçen kimi terimlerin Makedonca olmasının nedeni budur. Dolayısıyla bu makaleye konu olan hiçbir kaynak kişi yörük değildir.

yaşayan göçmen kadınların çeyiz kültürüdür. Yapılan literatür taraması sonucunda hem bu mahallelere yönelik bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiş, hem de çeyizin bu topluluk için hem bellekle ilgili hem de kimliksel roller oynadığı sonucuna varılmıştır. Makalede öncelikle göçün bellekle ilişkisi kurulacak, ardından derlenen çeyiz unsurları ortaya konacaktır. Makalenin ilerleyen kısımlarında göçmenin evinde sergilediği eşyalara atfettiği anlamlar çeyizlik unsurlar özelinde analiz edilmeye çalışılacak, son olarak da çeyizdeki "anlam düşüşü" değerlendirilecektir.

2. Göç ve Bellek İlişkisi

> Başka yerlerden gelmek, "buralı" değil de "oralı" olmak ve dolayısıyla aynı anda hem "içeride" hem de "dışarıda" olmak, tarihlerin ve hafızaların kesiştiği yerlerde yaşamaktır (Chambers 2005, s. 16).

1950-1960 yılları arasında Makedonya'nın çeşitli yerlerinden İzmir'e göç edenler konusunda tarihsel çalışmalar belirgin bir yol kat etmiş olmasına rağmen, sözlü kaynaklardan yeterince derleme yapılmamış ve göçü bizzat yaşayanların hafızalarında bu olayın nasıl kodlandığı yeterince değerlendirilememiştir. Sözlü tarih konusunun önemini Mehmet Kaplan şöyle ifade etmiştir: "Tarih denilince iki şey anlaşılır. Bunlardan biri "yaşanılan", ötekisi ise "yazılan" tarihtir. "Yazılan tarih", "Yaşanılan tarih"in binde biri bile değildir. Biz "yaşanılan tarih" veya geçmiş hakkında ancak o devirlerden kalma vesikalar, kitaplar veya eşya vasıtasıyla bilgi ediniriz. Eğer "yaşanılan tarih"den bir hâtıra veya bir iz kalmamışsa, o bizim için âdeta yok gibidir" (1985, s. 63). Kaplan'ın burada "yaşanılan tarih" şeklinde isimlendirdiği kavrama "sözlü bellek" demek yanlış olmayacaktır. Bugüne kadar bellek başlığı etrafında farklı dillerde sayısız kitap yazılmış; ne var ki bunlardan Türkçe'ye az sayıda çeviri yapılmıştır. Bu eserlerden biri olan Hafıza Mekânları'nda Pierre Nora hafızanın yok olmasındaki bir nedeni geleneğin üretim koşullarının bitmesi ve insanlığın artık dönüşü olmayan bir yola girmesine bağlar ve şöyle der: "Hafıza gerçek, toplumsal ve el değmemiştir, ilkel ya da arkaik denen toplumlar bu hafızanın modelini oluştururlar ve sırrını ellerinde tutarlar. Tarih ise değişime kapıldıklarından unutmaya mahkûm toplumlarımızın geçmişle oluşturdukları şeydir" (Nora, 2006, s. 18). Sonuç olarak Kaplan'ın "yaşanılan tarih" ifadesine karşılık, Nora "hafıza" söylemini tercih etmiştir.

Hafıza, her ne kadar bireysel gibi görünse de, aslında toplumsal bir yapıya sahiptir. Bu noktada "kolektif hafıza" kavramını tartışmaya açan Maurice Halbwachs'tan (1992, s.22) hareketle kolektif hafızanın anlam kazandığı ve halk bilimsel bir veriye dönüştüğü alanlardan birinin de çeyiz olduğu bu yazıda anlatılacaktır.

Makedonyalı göçmenler için bellek-obje ilişkisinin kültürel yaşantıdaki izdüşümü olarak değerlendirilebilecek olan çeyiz, aslında onların yaşanılan tarihleri olduğunun da bir göstergesidir. Çeyiz, göçmen kadının el emeği göz nuru olarak gerek göç öncesinde gerekse de göç sonrasında yapılmış, yaratılmaya devam edilmiş ürünlerdir. Günümüzde de sürdürülen bu geleneğin eskiye oranla

değişim göstermesinde iki nedenden ilki; gerek "yerli[2]"lerle kurulan etkileşim gerekse de alım gücünün artmasıyla el emeği yerine seri üretimin tercih edilmesi şeklinde özetlenebilir. Öte yandan göç eden ilk ve ikinci kuşağın aksine üçüncü kuşağı temsil eden gençlerin çalışma hayatında olmaları, onların "modern" bir yaşantı sürmelerine neden olmakta, bu da doğal olarak gelenekselden ziyade modern çizgiler taşıyan unsurları çeyizlerinde tercih etmelerine yol açmaktadır ki, bu da ikinci nedendir.

Göç yoluyla kopma yaşayan Makedonyalı göçmenler, çeyizle ilgili kültürel belleklerini canlı tutmak için kendileriyle beraber dikiş makinelerini, dokuma tezgâhlarını ve kadının belleğinden çeyize dönüşen el emeği unsurlarını da getirmişlerdir. Bu durum, göçe rağmen Makedonyalı göçmenlerde çeyizlik unsurların yaratılmaya devam ettirildiğinin göstergesidir. Dolayısıyla çeyiz, onlar için yaşamsal bir anlam ifade etmektedir. Alan araştırması yapılan iki mahalleden elde edildiği kadarıyla özellikle örtü türünde çeyiz, Makedonyalı göçmenlerde yaşamsal alanda var olmuş ve var olmaya da devam etmektedir. Çok yer kapladığı ve modernizm karşısında artık işlevini yitirdiği gerekçesiyle dokuma tezgâhları atılmış ya da yakılmış olmasına rağmen, Makedonyalı göçmen kadının hâlâ çeyiz hazırladığı, çeyiz serdiği ve sandıkta sakladığı ortaya çıkmıştır.

3. Göçmenin Çeyizi:

> Göçmenler sır insanlardır. Sen onlardan soru sorarak bir şey öğrenemezsin, onlar sana anlatır ve öğrenirsin (KK1).

El sanatları, uluslara kimlik kazandıran, kadının "üretici" konumda olduğunu kanıtlayan anlam yüklü unsurlardır. Gelin olacak kızın evlenmeden önce hem kendisinin hem de kadın akrabalarının hazırladığı el sanatlarının bütününe çeyiz denir. Kadının estetik anlayışını ortaya koyan bu unsurlar, günümüz toplumlarının endüstrileşmeye bağlı olarak hızla kitlesel tüketime geçişiyle eski önemini yitirmesine neden olmuştur. Söz konusu bu yitiklik, Makedonyalı göçmenlerin çeyiz kültürüne de yansımıştır. Birinci kuşağın emek vererek ortaya koyduğu bu unsurlar, ikinci kuşak tarafından aynı heyecanla kullanılmamış, üçüncü kuşak tarafından ise hiç önemsenmemiştir; çünkü gelenek aktarımı olmamış ya da sınırlı kalmıştır. Tüm bu nedenlerden dolayı Makedonyalı göçmenlerde çeyiz kültürünü ortaya çıkarmak hayli zor olmuştur; çünkü çeyize yönelik kuşaklararası fark, birinci kuşağın "çeyizi hazırlayan", ikinci kuşağın "geleneksel çeyizi kullanan ve yeniliğe de açık olan", üçüncü kuşağın ise "çeyiz olsa da çoğunlukla hazır üretimleri tercih eden" şeklinde tanımlanmasına neden olmuştur.

Alan araştırmaları sırasında birinci ve ikinci kuşakları temsil eden sadece on dört göçmen kadından çeşitli çeyiz ürünleri derlenebilmiştir. Elde edilen verilere geçmeden önce çeyiz hazırlamak noktasında kuşaklararası bir fikir ve uygulama farkının olduğunu belirtmek gerekmektedir. Makedonya'dan göç eden ilk kuşak, göç ederken tezgâhını da Türkiye'ye getirmiştir. Bu durum

[2] Yerli söylemi, tipik bir göçmen sözüdür. Göçmenler günlük konuşmalarında "kendinden olmayan herkes" için bu ifadeyi kullanırlar.

o yıllarda dokumacılığın devam ettiğinin göstergesidir. Çarşafını, yastığını, kilimini, gömleğini hattâ şalvarını dokuyan göçmen kadın, çeyizini de ihtiyacı doğrultusunda az ve öz şekilde hazırlamıştır. Bunun arkasında yatan temel nedeni ikinci kuşağa mensup bir kaynak kişi şöyle ifadelendirmiştir: "Çeyiz çok olursa ayıp olurmuş. Kayınvalidesi ayrılmak istiyor diye düşünüp az çeyizle veriyorlarmış. Mesela bardak… Annem evlenirken bile altı bardaktan fazla getirmesine izin vermemişler. Fazla olursa kayınvalide tamam bu gelin ayrılmak istiyor dermiş. Kayınvalide ile aynı evde oturacağı için fazla çeyize izin verilmez ve ayıp sayılırmış. Annem 46 sene kayınvalidesiyle aynı evde oturmuş" (KK3). Söz konusu bu durum, kayınvalideye duyulan ve duyulması gereken koşulsuz şartsız saygının bir ifadesidir. Ataerkil yaşam şeklinin ve "bana mecbursun" düşüncesinin göçmenler arasında çeyiz özelindeki tezahürü gelinin kaynanaya duyduğu bağlılığın işaretidir.

Görüşme yapılan kaynak kişilerden öğrenildiği kadarıyla ilk kuşak ve ikinci kuşağın büyük bir kısmı evlendikten sonra kayınvalide ile oturmuş, bu nedenle çeyiz konusunda yukarıda zikredilen kurala harfiyen uyulduğu öğrenilmiştir. Makedonyalı göçmenlerde az miktarda çeyiz "makbul"ken, göçmenlerin "yerli" olarak ifade ettiği kişiler için durumun hiç de böyle olmadığı tespit edilmiştir. Ayşegül Bahşişoğlu, sözlü edebiyattan yazılı en eski Türk kaynaklarına, Selçuklu'dan Osmanlı'ya kadar çeyizin "kız ailesinin ekonomik durumunun bir göstergesi" (s.14) olduğundan ve "gelecek kuşaklara nakledilmesi" (s.27) hususunda önem arz ettiğini ifade etmiştir. Dolayısıyla, çeyiz ne kadar detaylı olursa, annenin de gelin kızın da şanı o kadar büyük olacaktır. Aksi takdirde çeyizi az olan ya da kızı için hiç hazırlık yapmayan annelerin kızları gelin seçiminde makbul kabul edilmeyecek, değeri az sayılacaktır. Sonuç olarak göçmenlerde "az ve öz çeyiz" yeterli görünürken, yerlilerde "çok ve detaylı çeyiz" algısı ön plâna çıkmaktadır. Öte yandan çeyiz serme ya da çeyiz asma hem yerli hem de göçmen kültüründe vardır.

Göçmenlerin ikinci kuşağı ya Makedonya'da doğmuş, Türkiye'ye bebek ya da çocukken göç etmiş; ya da göçten az zaman sonra Türkiye'de doğup büyümüştür. Evde kilim dokuyan ya da gergefte iş yapan anne ya da anneanneyi gören; ama İzmir gibi modern bir liman kentinde yaşadığının da farkında olan bu araftaki nesil, büyüyüp evlenme çağına geldiğinde sürekli çalışıp para biriktiren birinci neslin sunduğu imkânlar sayesinde "tıpkı memleket Makedonya'daki gibi" geleneklerini sürdürmeye karar vermiş ve gelin kız baba evinden çıkmadan ve düğünden sonra belirli bir süre duvarlarda asılı kalan "çeyiz serme" geleneğini yaşatmıştır. İkinci kuşak için bu çeyizleri ilk zamanlar kullanmak cazip olsa da, gerek yerlilerle kurulan etkileşim gerekse de ekonomik rahatlığa kavuşmanın sayesinde yeniliğe açık bir tutumun doğması kaçınılmaz olmuştur. İkinci kuşağın açtığı bu fırsatlardan nasibini alan üçüncü ve dördüncü kuşak, her ne kadar kendinden önceki nesillerin göç anıları ile büyüse de gerek yerlilerle kurdukları iletişim ve etkileşimden gerekse de modernizmin getirdiği kitle kültürünün etkisiyle geleneksel çeyizin izlerini taşıyan; ama yoğunlukla günlük ihtiyaçlara modern anlamda cevap veren bir anlayışta oldukları gözlenmiştir. Göçten bu yana yıllar geçse de üç kuşak açısından değişmeyen tek konu, çeyiz ürünlerinin dolu

olduğu sandıkların evlerde erişilmesi güç olan yerlere saklanmasıdır. Sözde önem verilen yarım asrı aşan bu kültürel miras, Makedonyalı "göçmenler"de hak ettiği ilgiyi yakalayamamakta ve gelenek moderniteye yenik düşmektedir. Bir başka ifadeyle göç, çeyiz sandıklarına hapsedilen anılarda kilitli kalmaktadır.

Alan araştırması yapılan yerler olan Makedonya'nın Dırjılova ve Zivegorlu göçmenler Bornova'ya bağlı Çamdibi mahallesinde, Rostuşa bölgesinden göç edenler ise Altındağ'da yaşamaktadır. Bu kaynak kişilerin çeyiz sandıklarından (F-1) çıkan unsurlar şöyle sıralanabilir: Duvar süsü mutfak raflarına sermek için yapılan örtüler**,** sedirlerin üzerine koymak için yapılan yastıklar, başörtüsü, çarşaf ve yastık takımları, mutfak takımları, masa örtüsü, bohça olan işlemeler; cerga (büyük kilim) (F-2) cerce (küçük kilim), kilim, zlavnitza (yastık kılıfı) (F-3), gömlekler, önlükler ve sofra bezleri olan dokumalar; patik, çorap, dantel örtüler, dantel perdeler, kanser işi ismini taşıyan örtüler, dantelli havlular**,** yatak örtüleri, baş örtüleri, vitrin örtüleri ve peçeteliklerden oluşan örgüler.

Çeyiz, gerek Zivegorlu, gerekse de Dırjılovalı göçmenler için yıllar boyunca annelerin bin emek vererek hazırladıkları ve düğünden bir hafta önce kız evinde serilerek etrafa gösterildiği, düğüne birkaç gün kala ise oğlan evine eğlenceli şarkıların çalınarak eşlik ettiği bir törenle götürülür. (KK6, KK7, KK8, KK12, KK13, KK14, KK15) 2016 yılında evlenen ve ailesi Dırjılovalı olan bir kaynak kişinin (KK11) anlatımına göre çeyiz serilme töreninde çeyizler kolilerden çıkar, terasta yıkanır ve kurutulur. Bütün akrabalar geldikten sonra salona, yatak odasına, mutfağa çeyiz serilir. Salona birkaç masa konur ve annenin kızına yaptığı kanaviçe, delik işleri ve danteller koltukların üzerine serilir. Masaların üzerine kırılacak eşyalar olan yemek takımları, sürahiler, fincan takımları, su bardakları ve sürahiler konur. Yatak odasına yataklar, yorganlar, nevresim takımları serilir. Böylelikle akrabalar kız evinde çeyizi görmüş olurlar. Kaynak kişinin aktardığı bilgilere göre çeyiz görmeye gelenler hediye getirmenin yanı sıra para da verirler. On gün baba evinde kalan eşyalar, tek tek kolilenir ve çeyiz alma olur. Çeyiz almaya erkek tarafı davulla zurnayla gelir, akraba ve komşular dışarıda halay çeker. Bunun ardından damadın arkadaşları merdivene geçip sırayla çeyiz kutularını elden elde dolaşıp aşağı indirirler. Çeyiz konvoyuna gelen arabalara kız tarafı havlular verir, bu havlular arabaların aynalarına asılır. Çeyiz bu sefer erkek evinde gösterilir ve bu sayede düğüne kadar yirmi gün serili kalır.

4. Makedonyalı Göçmenlerde Çeyiz-Nostaljik Eşya-Mekân İlişkisi:

Göç, yeni yerde yeni yaşantıları ve yeni elde edilecek varlıkları vaad etse de, bazı yeniler eskinin yerini hiç tutmamakta, dolayısıyla geride kalanlara duyulan özlem hiç bitmemektedir. Makedonyalı göçmenler Türkiye'ye göç ederken yanlarında gündelik hayatlarına ait pek çok unsuru alabilmiş, ne var ki memlekette kalan taşınamaz varlıklarından da (ev, tarla, vb) vazgeçmek zorunda kalmışlardır. Bu hazin durumun göçmenlerde yarattığı eksiklik kuşaklar boyu anlatılarak canlı kılınmış, göçün tanığı olan eşyalar kesinlikle atılmamış/atılamamıştır. Her göçmenin evinde ya göç öncesini anlatan bir aile fotoğrafının olması ya da kullanılmadığı halde sırf memlekete duyulan hasretten ötürü atılamayan eşyaların olmasının nedeni budur. Kadınlar için dikiş makinesinin ve

"razboy" denilen dokuma makinesinin getirilmesinin ve günümüzde kullanılmasa bile atılamamasının nedeni de budur.

Objeler, değişen zamana rağmen, göçmen belleğini canlı tutan unsurlardır. Geçmişte yaşanan göçle şimdiki zamanda var olmaya devam eden nesneler arasında sökülüp atılamayan bir bağ vardır. Bu nedenden dolayı özellikle birinci kuşak göçmenler için göç fikrinin yaşaması nostaljik nesnelerin atılmamasına bağlıdır. Göçmenler arasında "ben öldükten sonra onları da atın." şeklindeki yaygın söylem buradan kaynaklanmaktadır. Nostaljik nesneler, göçmen belleği ve zaman arasındaki dinamiğin göstergeleridir. Bu nedenle birinci kuşak, bu dinamiğin devamlılığı açısından tutucu olmaktan kaçınmaz ve nostaljik nesnelerle kurduğu her ilişkide ait oldukları toprakları yeniden hatırlar. Dolayısıyla tüm nostaljik nesneler şöyle özetlenebilir: "Önceden varolan bu bilgi yeni anıları nasıl kodladığımızı ve depoladığımızı güçlü bir biçimde etkiler ve böylece o anla ilgili hatırlayacağımız şeyin doğasına, dokusuna ve hatırlamanın kalitesine katkıda bulunur" (Schacter, 2010, s. 22).

Göçmenlerin sonraki kuşaklara yadigârı olan sadece bu eşyalar değildir; bu eşyaların bir bütünlük içinde anlam kazandığı tipik göçmen evleri ve bu mekânlardaki özel köşelerdir. Bir başka ifadeyle "Her dairedeki koleksiyon hem daire sakininin parçalı bir biyografisi hem de kolektif hafıza sergisidir." (Boym, 2009, s. 475). Bu nedenden dolayı göçmen evlerinin salonlarında herkesin görebileceği yüksek bir yere aile fotoğrafları konur, (F-5) koltukların üzerine cerceler örtülür. (F-6)

İzmir'in Bornova ilçesine bağlı Altındağ mahallesinde yaşayan göçmenlerden öğrenildiği kadarıyla "Platniçe" isminde bir tür dokuma bezi üzerine dolgu işi yöntemiyle işlenen örtüler olduğu tespit edilmiş ve bu örtülerin duvar süsü olarak yapıldığı ve evin salon ya da mutfağına asılı olduğu tespit edilmiştir. Yukarıda bahsi geçen kültürel belleğin çeyizin bu unsurlarında devreye girdiği, bu sayede göçün çeyizlik unsurlar aracılığıyla canlı tutulduğu anlaşılmıştır. Kaynak kişilerin "sanatsal işleri" olarak da anılabilecek bu çeyiz unsurlarında birkaç tür mesaj aktarımının olduğu da tespit edilmiştir. Söz konusu mesajlar, göçün tarihi (F-7) olabildiği gibi misafire dönük bir selamlama (F-8) ya da sevginin mâniye dökülmüş bir hâli (F-9) olarak da kendini göstermektedir. Özellikle göçün tarihini imleyen örnekler, söz konusu çeyizlik unsura temsilî bir nitelik katar ve onu işleyen kişinin dünyasına anlam verilmesini sağlar; çünkü "simgelerin her birinin anlamı, bireyin kendine özgü tecrübesinin dolayımından geçer." (Cohen, 1999, s. 11). El işi aracılığıyla gerçekleştirilen söz konusu bu simgeler, aynı zamanda o kişinin bağlı olduğu topluluk hakkında da fikirler verir, "topluluk sınırının simgesel boyutunu" (1999: 9) belirtir.

5. Makedonyalı Göçmenlerde Çeyizin Dönüşümü ve Nude Çeyiz

Çeyiz, gelinin yeni evine götürdüğü en önemli eşya bütünüdür. Masa, sehpa, tepsi gibi unsurlar için yapılan pek çok dantellerin yanı sıra yatak ve perde takımları da yıllar boyu yapılmıştır. Ne var ki günümüzde pek çok şey kullanılmamakta, sandıklarda eskimeye hattâ yok olmaya terk edilmektedir. Çamdibi'nde 2012

yılında Nude Çeyiz adıyla kurulan dükkân, eski elişi ürünlerine önem vererek farklı amaçlar için onları kullanıma hazır hâle getirmektedir. Bir başka ifadeyle model aynı kalmakta; ama işlev farklılaşmaktadır. Örneğin önceden karyola etekleri ve yorgan kapakları için işlenen kanaviçe işleri özellikle üçüncü nesil kullanmadığı için pike takımı hâline getirilmektedir. Buna benzer bir başka uygulama, mutfak takımları üzerinden verilebilir. Kaynak kişilerden (KK2, KK3, KK14, KK15) öğrenildiği kadarıyla ilk ve ikinci kuşak, mutfağın büyüklüğüne göre sayısı 16-20 arasında değişen uçları oyalı olan peçeteler örerler. Bu örgülere, buzdolabı örtüsü, masa örtüsü ve perdeler de yaparak takımı tamamlarlar. Eskiden mutfaklarda raflar olduğu için hem rafı süslemek, hem de el emeğini göstermek amacıyla yapılan bu dantel peçeteler, artık mutfaklarda kapaklı dolapların yapılması nedeniyle ortadan kalkmıştır. Nude Çeyiz, bu çok sayıda yapılan peçeteleri birleştirerek sofra örtüsüne ya da pikeye dönüştürmekte, el emeğinin devamlılığını sağlamaktadır.

Nude Çeyiz isimli dükkân, çeyiz geleneğinin değişip dönüşümün de rol oynamasının yanı sıra nişan ve kına kıyafetleri de satmaktadır (F-10). Bunun nedeni; üçüncü kuşağa mensup Makedonyalı göçmenler tarafından oluşturulan "memlekette böyle giyinirdik" şeklinde özetlenebilecek geleneksel giyim tarzının kına törenlerinde gelinler, sünnetlerde ise sünnet çocuğunun annesi tarafından giyilerek yeniden yaşatılmak istenmesidir. Gömlek, yelek, şalvar ve uçkur şeklinde özetlenebilecek bu geleneksel giyim tarzı, Zivegor'dan göç edenler arasında bu şekliyle, günümüzde kendini "Torbeş" diye adlandıran Dırjılovalıların uçkur yerine kemer takması şeklinde devam eden bir giyim tarzıdır ve kültürel belleğin kıyafetlere yansımasıdır. Hattâ Torbeşlerin diğer yerlerden göç eden Makedonyalı göçmenlerden farklı olarak "gösterişi sevdikleri" gerekçesiyle özellikle kınada geline bol miktarda "şalvar" ("şutare") giydirilmesi şeklinde bir âdetleri olduğu da tespit edilmiştir. Burada "şalvar"dan kasıt, geleneksel kıyafete verilen genel isimlendirmedir. Her göçmen için nostaljik olan bu geleneksel giyim tarzı, Torbeşler tarafından "kayınvalide geline ne kadar farklı şalvar giydirirse, o kadar etrafa maddi gücünü kanıtlamış ve gelinine para harcamaktan geri kalmamış düşüncesinin cümle âleme duyurulma şeklidir. Bu ve bunun gibi ihtiyaçlar doğrultusunda Makedonyalı göçmenlere gerek satın alarak gerekse de dikerek hizmet sunan Nude Çeyiz, bu noktada geleneğin devam ettiricisi rolünü üstlenmektedir.

1956 yılında Dırjılova'dan göç etmiş bir ailenin kızı olarak 1970'te Türkiye'de doğup büyüyen ve Nude Çeyiz dükkânının sahibi olan Nudemşah Vatansever, (KK14) dükkânı açmadan önce yıllarca Halk Eğitim'den dersler alarak, sertifikalar edinmiştir. Dükkânında dikimin ve dönüşümün yanı sıra Makedonya ve Kosova'dan aldığı düğün ve nişan kıyafetlerini de sattığını belirten kaynak kişi, her yıl göçmen derneklerinin daveti üzerine defilelere katılmakta, gelenekselden moderne taşınan tüm kına ve düğün kıyafetlerini gelen misafirlere tanıtarak yerel gazetelere haber olmaktadır. Gerek defileler aracılığıyla kıyafetlerin bellekte canlanarak kimliksel bir duruşa hizmet etmesi gerekse de geleneksel çeyizleri modernize ederek kullanışlı ürünlere dönüştürmesi yönünden Nudemşah Vatansever bir gelenek aktarıcısı rolü üstlenmektedir.

6. Sonuç

Makedonyalı göçmenler arasında birinci ve ikinci kuşak için çeyiz, hem annelerinden kalan hem de kendilerinin işlediği ve çeşitli anlamların yüklü olduğu el sanatları bütünüdür. Geleneğe bağlı olan göçmen kızlar için çeyiz hâlâ yıllarca emek verilerek hazırlanan değerli bir kültürel mirastır.

Öte yandan Makedonya'nın geleneksel hayatından İzmir'in modern yaşantısına doğru yaşanan göç, geleneğin aktarımında söz sahibi olan birinci ve ikinci kuşakların tutumuna ters düşen bir kuşağın oluşumuna neden olmuştur. Söz konusu kuşak, göçün delili olan platniçeyi ya da razboyu ve onun etrafında oluşan kültürü bilmemekte, öğrenmeye de pek hevesli görünmemektedir. Bu durum günümüzde çeyiz kavramının değiştiğinin göstergesidir. Öte yandan göç belleğini koruma işlevi üstlenen ikinci kuşak için göçün sessiz tanığı olan çeyizleri etnografik bir unsur olmaktan çıkarıp metalaştıran biri olmuştur ki, söz konusu kişi Nudemşah Vatanser'dir. *Nude Çeyiz* isminde bir dükkân açarak çeyizin dönüşümünde dikkate değer bir aktarımcı olan Vatansever, böylelikle "modernleşen" göçmen kızın çeyiz ihtiyaçlarına gelenekten kopmayan bir alternatif sunmuştur.

Toplumun kültürel zenginliğini gösteren el sanatlarında ve bu makalenin konusu olan çeyizlik unsurlarda değişimin olması kaçınılmazdır. El sanatlarındaki bu değişimin nedenleri "aile içi üretimden sanayi üretimine, özgün ürünlerden seri üretime, geleneksellikten güncel yaşantıya, el emeği ve basit araçlardan makineye" (Onuk, Akpınarlı ve Ortaç, 2005, s. 386) doğru evrilen seyirden kaynaklanmaktadır. Makedonyalı göçmenlerin üçüncü kuşağında da benzer değişkenliği görmek mümkündür; çünkü onlar da "yerli"lerle kurulan etkileşimden dolayı yüksek öğrenimini tamamlayarak çalışma hayatına atılan, bu sayede geleneksel yaşantıdan ziyade modern yaşamın izlerini süren bir grup olmayı tercih etmişlerdir. Her ne kadar üçüncü kuşağa mensup olup çalışmayan bir kesim olsa da, bu kuşağı çeyiz konusundaki ortak davranış kalıbı, çeyizlik unsur üretmeyi tercih etmemek, bunun yerine Nude Çeyiz gibi dükkânlardan ürün satın almaktır.

Sonuç olarak hem bellekle ilgili hem de kimliksel unsurlar bütünü olan çeyiz, Makedonyalı göçmenler için göç sonrasında sadece birinci ve ikinci kuşak tarafından yapılmış, üçüncü kuşaktan itibaren ilgi görmediği için belleksel bir unsura dönüşmüş ve sergileme/müzeleme faaliyeti gibi girişimlerden nasibini almadığı için kaybolma riski taşıyan bir kültürel mirastır. Unutulmamalıdır ki belleğini unutan toplumlar kimliğini de unutacak, "göçün delili" olan ve her göçmen kadının göç acısını unutmak ya da ertelemek için "gaz lambasının ışığında" attığı her ilmek ya da işlediği her nakış sonraki nesillerden takdir görmediği için hiç yaşamamış olarak kabul edilecektir.

Kaynakça

Bahşişoğlu, A. (1998). *Türk Kültüründe Çeyiz Geleneği ve Kastamonu Örneği, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi),* Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Boym, S. (2009). *Nostaljinin Geleceği.* İstanbul: Metis Yayınları.

Chambers, I. (2005). *Göç, Kültür, Kimlik*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Cohen, A. P. (1999). *Topluluğun Simgesel Kuruluşu.* Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Connerton, P. (1999). *Toplumlar Nasıl Anımsar?*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Halbwachs, M. (1992). *On Collective Memory.* Chicago: The University of Chicago Press.

Kaplan, M. (1985). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

KK1: Müesser YILDIZ, 1932, İzmir, Evli, Emekli, Kasım 2013.

KK2: Havva BAL, 1949, Delçova/Zivegor, Evli, Tekel'den emekli, Mart 2019.

KK3: Fatma BAL KUTLU, 1968, İzmir, Evli, Öğretmen, Mart 2019.

KK4: Emine ÇİÇEK, 1945, Stamer, Evli, Emekli, Kasım 2013.

KK5: Figen KURTARAN,1971, İzmir, Evli, Ev hanımı, Kasım 2013.

KK6: Emin GÜLER, 1962, İzmir, Evli, Emekli, Mart 2019.

KK7: Zeynep ŞENGÜL, 1948, Dırjılova, Dul, Emekli, Kasım 2013.

KK8: Esma ŞENGÜL, 1982, İzmir, Evli, Öğretmen, Kasım 2013.

KK9: Şefiye ÖNHOŞ, 1943, Dırjılova, Evli, Emekli, Mart 2019.

KK10: Arife ÖNHOŞ, 1943, Dırjılova, Evli, Emekli, Mart 2019.

KK11: Nudemşah VATANSEVER, 1970, Dırjılova, Evli, Serbest meslek, 2019.

KK12: Özge KURTULMUŞ, 1991, İzmir, Evli, Serbest meslek, Mart 2019.

KK13: Sevgi CAN, 1970, Veles, Evli, Emekli, Mart 2019.

KK14: Müzeyyen BAYRAKTAR, 1936, Kiçevo/Rostuşa, Evli, Terzi, Nisan 2014.

KK15: Feride DERVİŞOĞLU, 1941, Rostuşa, Dul, Terzi, Nisan 2014.

KK16: Ayşe GÜL, 1958, İstanbul, Evli, Emekli, Nisan 2014.

KK17: Ziynet SOĞANCI, 1975, İzmir, Evli, Serbest meslek, Mart 2019.

Nora, P. (2006). *Hafıza Mekânları.* Ankara: Dost Kitabevi.

Onuk, T. , Akpınarlı F., Ortaç, S., (2005) *El sanatı ürünlerindeki değişim.* Halk Kültüründe Değişim Uluslar arası Sempozyumu Bildirileri, 17-19 Aralık 2004 Kocaeli, 384-388.

Schacter, D. L. (2010). *Belleğin İzinde Beyin-Zihin-Geçmiş.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Petek Ersoy Inci
Ankara Hacı Bayram Veli University, Türkiye

Dowry Tradition and Transformation in Macedonian Immigrants Living in Izmir

Abstract: This study analyzes the dowry cultures of individuals who migrated to Izmir, Turkey, through "free migration" from various settlements (Zivegor, Dırjılova, Rostuşa) in Yugoslavia—now North Macedonia—between 1950 and 1960. The analysis highlights the intergenerational changes in dowry practices. The author conducted a field research document dowry elements, with visits to Izmir at different intervals. This approach was chosen in order to provide a detailed and consistent examination of dowry elements, as well as interpretations shaped by migrants' memories over time. The study focused on the Çamdibi and Altındağ neighborhoods in the Bornova district of Izmir, where 17 informants were interviewed. The subject of research of this study is the dowry culture of migrant women living in these two neighbourhoods. A review of the literature revealed that there are no prior studies on these areas and the findings emphasize that dowry serves both, memory-related and identity roles for this community. In the light of the data obtained from the field research revealed that sewing machines and looms, known as razboys, were brought along during the migration. These tools played a significant role in preserving the dowry tradition, enabling its transmission from the first generation of migrants to the second through the memory-related practices of women after migration.

Keywords: İzmir*; Macedonian immigrants; dowry; memory; migration*.

Fotoğraflar

F-1. Çeyiz sandığı (KK4)

F-2. Cerga (KK16)

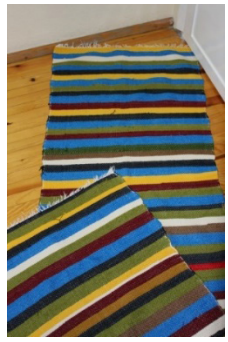

Cerga (KK4)

F-3. Yastık kılıfı (Zlavnitza) (KK2)

F-4. Göçmen eşyaları (Zivegorlu göçmenlerin evinden biri)

F-5. Rostuşalı bir ailenin salonu

F-6. Çamdibi'ndeki bir ailenin salonu

F-7. Örtünün üzerine işlenen 1958 yazısı, göç tarihini simgelemektedir (KK14).

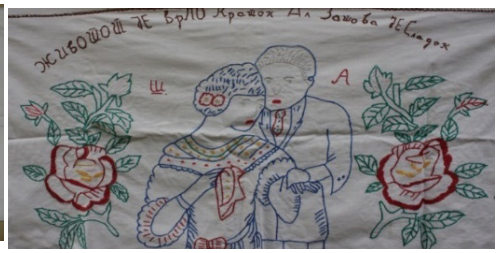

F-8. Örtüde "Sevgili misafirlerim hoşgeldiniz." yazmaktadır (KK15).

F-9. Bu örtü, 1956'da üzerine bir mâni yazılarak işlenmiştir (KK14).
Her gün her gece seni düşünüyorum

Sana söylüyorum, ne zaman gelecek misin?

Seni ne kadar seviyorum

Her zaman senin olacağım.

F-10. Nudemşah Vatansever ile araştırmacının beraber fotoğrafı. Fonda Makedonya'dan getirtilen şalvar bulunmaktadır.

ГОД. IX
БР. 18

ПАЛИМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. IX
NO 18